

บทที่ 1



บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในหลายปีที่ผ่านมาประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้าน เศรษฐกิจและสังคม การเมืองการปกครอง โดยเฉพาะการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจทำให้สังคมไทย เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมนันทนาการ อาทิ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การสูญเสียความสมดุลทางระบบนิเวศวิทยา ปัญหาการใช้แรงงานเด็ก ปัญหาอาชญากรรม ปัญหา ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ขณะเดียวกันคุณธรรมก็ลดน้อยลงจากจิตใจ ทำให้เกิดปัญหา ด้านคุณธรรมและจริยธรรมเป็นอย่างมาก (แผนพัฒนาคุณธรรม, 2533:7) หากเกิดความเสื่อมทราม ด้านคุณธรรมและจริยธรรมแล้ว การดำเนินชีวิตด้วยความผาสุกจะเป็นไปได้ยากเพราะการดำรง ชีวิตของมนุษย์ในสังคมอย่างมีความสุขนั้น ตามหลักพุทธภาษิตกล่าวไว้ว่าควรยึดหลักคุณธรรม 4 ประการคือ สัจจะ (ความจริง) ทมะ (ความข่ม) ขันติ (ความอดทน, ความอดกลั้น และอดออม) และจาคะ (การเสียสละ) เพราะหากบุคคลใดมีคุณธรรมทั้ง 4 ประการ บุคคลนั้นจะไม่เสียใจ ไม่เศร้าโศก ไม่อาลัยและไม่อวรณ์ในชีวิตของตนที่ผ่านมา

ดังนั้น หลักพุทธภาษิตนี้ จึงเป็นหลักประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี และในการพัฒนานั้น พระราชวชิรฤทธิโมลี (2536:75) ได้ย้ำว่าต้องพัฒนาทั้ง 3 ด้าน ด้านคุณวุฒิคือให้มีความรู้ด้านคุณภาพคือ ให้มีความสามารถ และด้านคุณธรรมคือ ให้มีความดีประจำใจ ดังคติพจน์ของสาวโรจ บัวศรี ที่กล่าวว่า "มีความรู้ประจักษ์กับราษฎรผู้มีความประพฤติประจักษ์ผู้ทรงศีล (มหาวิทาลัย ศรีนครินทร์วโรฒ.2534:218) ผลที่ตามมาคือ การพัฒนาทางด้านคุณธรรมได้รับความสนใจน้อยลง ความรู้สึกเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว การกอบโกยผลประโยชน์ตอบแทนมากมายเกินสมควร ความฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย และความเสื่อมทรามทางด้านศีลธรรม จริยธรรมทุกด้านเพิ่มมากขึ้น (บรรจง ชูสกุลชาติ.22533:5) สอดคล้องกับท่านพุทธทาสภิกขุ (2518:53) กล่าวว่าไว้ว่าสังคมในปัจจุบันมีลักษณะเรียกว่า "ศีลธรรมแพบ" คือผู้คนในสังคมขาดศีลธรรม

การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้กับประชาชนในประเทศ จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งทั้งนี้ เพราะคุณธรรมคือ คุณงามความดี ความควรกระทำและความถูกต้องที่ได้สะสมไว้ในความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจของบุคคล และเป็นแรงผลักดันให้บุคคลนั้นประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ถูกต้องดีงาม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็นในสังคม (กรมวิชาการ 2523:142) เป็นรากฐานแห่งความเจริญรุ่งเรือง มั่นคงและสงบสุข (สมบูรณ์ ศาลาชีวิต 2525:111) ดังนั้นจึงควรมีการปลูกฝังคุณธรรมให้กับบุคคลในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2524:312) และเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคตซึ่งจะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า เด็กและเยาวชนจึงนับได้ว่าเป็นทรัพยากร อันสำคัญที่ควรจะต้องได้รับการส่งเสริม และปลูกฝังคุณธรรมให้เกิดขึ้นกับพวกเขาในอันที่จะช่วยให้พวกเขาเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณธรรมมีจริยธรรม (ทิพย์สุดา นิลสินธพ 2523:2)

ในแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรมระยะที่ 7 (2535-2539) ของกรมวิชาการได้มีนโยบายและวางแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรม ดังนี้

1. เร่งรัดพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อมุ่งพัฒนาจิตใจของเยาวชนให้มีคุณธรรม โดยเฉพาะเรื่องความกตัญญู ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความสะอาด ความซื่อสัตย์การประหยัด รวมทั้งการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย พร้อมทั้งส่งเสริมกิจกรรมสร้างสรรค์ความรู้ความเข้าใจ และการกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องที่มีผลต่อการพัฒนาชีวิตและสังคม

2. เร่งรัดการฝึกอบรมและส่งเสริมความรู้ด้านคุณธรรมของบุคลากรในหน่วยงานของรัฐและเอกชน เพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีของเยาวชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชนโดยทั่วไป

3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด และเต็มกำลังความสามารถระหว่างสถานศึกษา สถาบันครอบครัว วัด องค์กรภาครัฐ และเอกชนในการใช้ทรัพยากรบุคคลเพื่อการศึกษาอบรมคุณธรรมแก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ทุกระดับ และการเผยแพร่งานพัฒนาคุณธรรม

4. ส่งเสริมให้ครอบครัวได้มีบทบาทในการเลี้ยงดูอบรมเยาวชน เพื่อสร้างรากฐานชีวิตที่ดีงาม โดยเพิ่มพูนความรู้ด้านคุณธรรมให้กับบิดามารดาและผู้ปกครอง

5. ส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา รวมทั้งการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาจิตใจ และเป็นที่พักพิงของประชาชน

6. ส่งเสริมให้สถานศึกษาฝึกอบรม โดยสอดแทรกคุณธรรมในกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่เสมอ และดำเนินการเสริมหลักสูตรในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษาได้ประพฤติตนตามหลักธรรมคำสั่งสอนของศาสนา ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่

พึงประสงค์

7. จัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการ ครู อาจารย์ และบุคคลที่อุทิศเวลาตั้งใจปฏิบัติงาน มีผลงานดีเด่น เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิต

8. ส่งเสริมให้สื่อมวลชนทุกประเภท มีส่วนร่วมในการเผยแพร่และพัฒนาคุณธรรมตลอดจนชักจูงให้เห็นความสำคัญของการมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535)

จะเห็นได้ว่าในแผนดังกล่าว ให้ความสำคัญต่อการปลูกฝังคุณธรรมให้กับบุคคลในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชน

การปลูกฝังคุณธรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยความร่วมมือกันจากสมาชิกทุกคนในสังคม โดยผ่านทางสถาบันต่าง ๆ ในสังคม นับตั้งแต่สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา และสื่อมวลชน สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมแรกที่ทำหน้าที่ปลูกฝังและถ่ายทอดคุณธรรม จริยธรรมให้แก่สมาชิกในปฐมวัย ในบางกรณีอาจจะทำหน้าที่นี้ไปจนสมาชิกเป็นผู้ใหญ่ในสังคม สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่รับผิดชอบโดยตรงในการให้การศึกษแก่เด็กและเยาวชนซึ่งกระทรวง ศึกษาธิการ ได้ตระหนักถึงความสำคัญจึงได้จัดหลักสูตรจริยศึกษาไว้อย่างชัดเจน ในหลักสูตรการ ศึกษาไทย ดังปรากฏในวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ไว้ว่า "จะมุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของพลเมือง โดยเน้นให้มีคุณธรรม จริยธรรม ปัญญา และมีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ ตลอดจนมีความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพ สามารถพึ่งตนเอง และดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุขภายใต้การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็น ประมุข สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ ริเริ่มสร้างสรรค์และนำการพัฒนาประเทศ ไปในทิศทางที่เหมาะสม"

การสอนจริยศึกษาในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนในกลุ่ม สี่สร้างเสริมลักษณะนิสัย โดยกำหนดให้มีคุณธรรมรวมทั้งสิ้น 30 คุณธรรม อันได้แก่ การไม่ประทุษ ร้ายต่อชีวิตและร่างกายของบุคคลและสัตว์ ความเมตตากรุณา การไม่โลภและไม่ขโมย ความเอื้อ ใจเพื่อพ่อแม่และเสียสละ การไม่ละเมิดของรักของผู้อื่น การรู้จักความพอดี การไม่พูดปด และไม่พูดบิดเบือน การมีสติจะความจริงใจ การไม่ลองและเสพสิ่งเสพติดให้โทษ ความเป็นผู้มีสติรู้ รับผิดชอบ ความเป็นผู้มีเหตุผล ความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำชั่ว ความซื่อสัตย์เพียร ความอดทนอดกลั้น ความกล้าหาญและความเชื่อมั่นในตัวเอง ความกตัญญูต่อบุคคล ความซื่อสัตย์สุจริต การทำใจให้สงบมีสมาธิอารมณ์แจ่มใส ความไม่เห็นแก่ตัว ความปราณีต่อละเอียดยิ่งยวน ความรับผิดชอบ ความมีน้ำใจเป็นธรรม ความมีระเบียบวินัย การยอมรับความเปลี่ยนแปลง มารยาทและนิสัย ส่วนตัวในการกิน นอน รับประทานอาหาร แต่งกาย มารยาทในการแสดงความเคารพ หลักธรรมสำหรับการ

อยู่ร่วมกัน ความเป็นผู้มีวัฒนธรรม ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การแก้ไขข้อบกพร่อง การปฏิบัติทางจริยธรรม (กรมวิชาการ, 2520)

แต่ถึงแม้ว่าจะมีการกำหนดคุณธรรมลงในหลักสูตรการเรียนการสอนแล้วก็ตาม แต่ในการพัฒนาจริยศึกษาของสถาบันการศึกษา รวมถึงสถาบันครอบครัว และสถาบันศาสนา ยังคงประสบกับปัญหาในสภาพสังคมปัจจุบันกล่าวคือ สถาบันครอบครัวไม่มีเวลาปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากความกดดัน ความบังคับทางเศรษฐกิจและสังคม จึงโอนหน้าที่และความรับผิดชอบต่างๆ มาให้สถาบันการศึกษาโดยปริยาย หลายๆ ฝ่ายในสังคมจึงคาดหวังว่า สถาบันการศึกษาจะสามารถแบกรับภาระการผลิตประชากรที่เฟื่องฟูพร้อมด้วยความรู้และคุณธรรม แต่ผลปรากฏว่า การพัฒนาจริยศึกษาของสถาบันการศึกษาในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ยังประสบปัญหาในหลาย ๆ ด้านเพราะผู้สอนจะเน้นเนื้อหามากกว่าการฝึกปฏิบัติ นักเรียนจึงไม่ซาบซึ้งในหลักธรรมพจน์ที่จะนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณธรรมและคุณภาพทางจิตใจ ส่งผลให้เยาวชนไทยขาดระเบียบวินัย ติดยาเสพติด ก่อเหตุทะเลาะวิวาท ก่อคดีทางเพศ ฯลฯ (กรมวิชาการ, 2534: บทนำ) นอกจากนี้เด็กและเยาวชนยังขาดตัวแบบที่ดีที่ถูกต้องในการที่จะประพฤติปฏิบัติตามที่พ่อแม่ครูอาจารย์ ตลอดจนบุคคลที่เยาวชนพบเห็นในสังคม รวมทั้งจากสื่อมวลชนต่างๆ ซึ่งไม่เป็นตัวแทนที่ดีในการประพฤติปฏิบัติ ทำให้การปลูกฝังจริยธรรมไม่สัมฤทธิ์ผล (กระทรวงศึกษาธิการ 2535: 33) เหล่านี้จึงทำให้เกิดความบกพร่อง และช่องว่างในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมขึ้น และช่องว่างนี้เองทำให้สถาบันสื่อมวลชนก้าวเข้ามามีบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เนื่องจากในเชิงปริมาณนั้นสื่อมวลชนสามารถถ่ายทอดได้ไม่มีข้อจำกัดจำนวน ส่วนในเชิงคุณภาพสื่อมวลชนเป็นสิ่งเร้าที่มีคุณภาพสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเด็กซึ่งสนใจใคร่รู้และชอบสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ลักษณะการถ่ายทอดของสื่อมวลชนเป็นไปโดยไม่มีการบังคับ ไม่มีการลงโทษ เด็กมีโอกาสเลือกไม่ว่าจะจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์หนังสือพิมพ์นิตยสารและหนังสือต่างๆ รวมถึงหนังสือการ์ตูน (อานวย ทะพิงค์แก และวัชรระ สิ้นธุประมา 2523: 5-12)

หนังสือ ได้ชื่อว่าเป็นวัตถุปัจจัยทางมวลชนแขนงหนึ่งในรูปของวัสดุการอ่าน(หทัย ดันหลง 2525:97) ซึ่งจัดเป็นอุปกรณ์การพัฒนาบุคคลทุกระดับที่มีประสิทธิภาพดีที่สุดในขั้นนี้ เพราะหนังสือนั้น นอกจากจะเป็นสื่อที่ให้ความรู้ ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ทำให้ผู้อ่านทุกเพศ ทุกวัย ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน อีกทั้งได้ใช้เวลาว่างอย่างเป็นประโยชน์แล้ว หนังสือยังเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ แนวคิด และจินตนาการแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่มนุษย์ได้เคยเรียนรู้หรือคิดอ่านไว้ (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช 2515:58) หรืออาจกล่าวได้อีกว่า หนังสือเป็นเครื่องสะท้อนของสังคม เด็กเมื่ออ่านหนังสือย่อมจะได้เรียนรู้ถึงแบบอย่าง และบรรทัดฐานของสังคมที่หนังสือในสังคมนั้น ๆ สะท้อนรูปแบบให้เห็นการกระทำข้อควรปฏิบัติ กฎเกณฑ์ ศิลธรรม จรรยาบรรณ รวมทั้งไปถึงแบบแผนการปกครอง กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่คนในสังคมนั้นกำหนดขึ้น สิ่งเหล่านี้สำหรับเด็กและเยาวชนแล้ว นับเป็นอาหารทางสมองที่สำคัญและมีบทบาทต่อการเสริมสร้างภูมิปัญญา ทักษะประสบการณ์ และตอบสนองต่อความสนใจของเด็ก ทั้งในและนอกระบบโรงเรียนเป็นอย่างดี เด็กจะค่อย ๆ เรียนรู้เลียนแบบ และสะสมไปที่ละเล็กทีละน้อยเรื่อย ๆ ไป จนกระทั่งยึดถือเป็นอุทธานุภาพ ในการดำเนินชีวิต และเป็นแบบฉบับของพฤติกรรมต่อไปในที่สุด ดังนั้น หนังสือที่เด็กอ่านจึงมีบทบาทเป็นตัวกำหนดทางสังคมที่สำคัญประการหนึ่ง ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในการปูพื้นฐานแนวความคิดและค่านิยมต่าง ๆ แก่เด็ก (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบัจฉนิกร 2520:8; กลุ่มส่งเสริมสื่อมวลชนเพื่อเด็ก 2523:52)

เนื่องจากความสนใจของวัยรุ่นนั้นมีรากฐานมาจากความสนใจในวัยเด็ก (ปราณี รามสูต 2528:57) ความสนใจในการอ่านซึ่งเป็นส่วนหนึ่งก็เช่นกัน ดังนั้น ความสนใจในการอ่านของวัยรุ่นแต่ละคน ได้รับการสืบเนื่องมาจาก ความต้องการและความสนใจ เมื่อครั้งยังเด็ก ซึ่งโดยพื้นฐานแล้ว เด็กมักจะให้ความสนใจเป็นพิเศษกับหนังสือที่มีเรื่องราวสนุก ตื่นเต้น อ่านแล้วเพลิดเพลิน ได้หัวเราะ แม้ว่าเนื้อเรื่องออกจะไร้สาระหรือเกินความจริงไปบ้างก็ตาม และต้องมีภาพประกอบที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในเนื้อหา รวมทั้งก่อให้เกิดจินตนาการให้คึกคัก (สุพิศรา ชุ่มเกตุ 2522:2) อันเป็นคุณสมบัติที่มีอยู่อย่างครบถ้วนในหนังสือการ์ตูน ด้วยเหตุนี้เด็กๆ จึงชอบอ่านหนังสือ

การ์ตูนเป็นส่วนใหญ่ และเป็นความนิยมที่ไม่เสื่อมคลาย ไม่ว่าจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้วก็ตาม ดังนั้นหนังสือการ์ตูนจึงเป็นหนังสือที่เข้าถึงความสนใจของวัยรุ่นส่วนใหญ่ได้ดีที่สุด และมีบทบาทในการพัฒนาวัยรุ่นมากที่สุดอีกด้วย

จากผลการวิจัยอิทธิพลของสื่อต่อเด็ก พบว่า "หนังสือการ์ตูนเป็นที่นิยมของเด็กทั้งชายและหญิง ไม่จำกัดว่าอยู่กลุ่มโรงเรียนใดเป็นสื่อที่เด็กเล็กทุกคนชอบ" (สฤัญญา ตีระวนิช : 2527) นอกจากนี้ผลการรายงานการสำรวจความสนใจ และรสนิยมในการอ่านของเด็กและเยาวชนไทย ซึ่งกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการได้รายงานไว้ว่า "หนังสือการ์ตูนเป็นหนังสือที่เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาชอบมากที่สุดมีจำนวนถึงร้อยละ 96.48 และนักเรียนมัธยมชอบอ่านถึงร้อยละ 94.48" (กระทรวงศึกษาธิการ 2520:35) จากรายงานดังกล่าวทำให้ทราบว่า เด็กนักเรียนถึงแม้จะเข้าโรงเรียนมัธยมแล้วก็ตาม ยังมีความสนใจในการอ่านหนังสือการ์ตูนเป็นอย่างมากซึ่งก็ตรงกับรายงานการวิจัยในอเมริกา ซึ่งพบว่านักเรียนร้อยละ 60 จากจำนวน 500 คน อ่านหนังสือการ์ตูน และในจำนวนนี้ร้อยละ 68 ชอบอ่านหนังสือการ์ตูนมากกว่าหนังสือธรรมดา และร้อยละ 80 อ่านหนังสือการ์ตูนมากกว่าอ่านการ์ตูนในหนังสือพิมพ์รายวัน สาเหตุที่ชอบหนังสือการ์ตูนมากกว่าหนังสือธรรมดา เรียงตามลำดับ คือ

1. ตื่นเต้นสนุกดี
2. น่าสนใจกว่า
3. อ่านง่ายกว่า
4. คล้ายภาพยนตร์ และวิทยุโทรทัศน์
5. มีรูปมาก
6. คล้ายเรื่องจริง (ละเมียด ลิมอักษร : 2518)

นักศึกษานานาชาติบางคนมีความเห็นว่า การ์ตูนช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่านหนังสือของเด็กได้ ลาร์ริก (Larrick) และดไวท์ แอล เบอร์ตัน (Dwight L. Burton) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่เด็กชอบอ่านหนังสือการ์ตูน พอสรุปในความสำเร็จได้ดังนี้คือ อ่านแล้วเข้าใจง่ายเพียงดูภาพก็สามารถเข้าใจความหมายได้ทันที ดังนั้นเด็กที่อ่านหนังสือเก่งหรือไม่เก่งก็ชอบอ่านหนังสือการ์ตูน และนอกจากนั้นเนื้อเรื่องของการ์ตูนก็ยังเหมาะกับธรรมชาติของเด็กเพราะส่วนใหญ่เป็นเรื่องลึกลับ ตื่นเต้น พงศกฤษ

และจากงานวิจัยของ พิตแมน (Pittman 1988 : 238) ที่ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของหนังสือการ์ตูนที่มีต่อเด็ก ปรากฏผลว่าหนังสือการ์ตูนมีอิทธิพลต่อเด็ก โดยสามารถเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของเด็กได้อย่างมาก นักเรียนที่อ่านหนังสือช้า หรือเด็กที่ไม่อยากเรียน ตลอดจนนักเรียนที่เกเร ย่อมได้ประโยชน์จากการอ่านหนังสือการ์ตูนเรื่อง เพราะการ์ตูนเรื่องเป็นสิ่งที่น่าสนใจและจัดเป็นกิจกรรมพิเศษสำหรับนักเรียนเป็นรายบุคคลได้เหมาะสมตามความต้องการอีกด้วย นอกจากการ์ตูนจะมีอิทธิพลด้านบุคลิกภาพแล้ว เนื้อหาสาระของหนังสือการ์ตูนยังมีอิทธิพลต่อความคิดคุณธรรมบางประการอีกด้วย นิสา ชูโต ได้วิเคราะห์เนื้อหาของสาระของหนังสือที่จำหน่ายในตลาดหนังสือจำนวน 787 เล่ม ได้สรุปสาระของหนังสือสำหรับเด็กไว้ดังนี้ (นิสา ชูโต : 2525)

1. ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นประเด็นสำคัญ ซึ่งมีมากในหนังสือวรรณกรรมพื้นบ้านและเรื่องอ่านเล่นสมัยใหม่ คิดเป็นร้อยละ 19 ของหนังสือทั้งหมด
2. ให้สาระความรู้ประเภทต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัยควบคู่กันไป หนังสือประเภทนี้ส่วนใหญ่ ได้แก่ หนังสือประเภทสารคดี ซึ่งมีอยู่ประมาณ 1 ใน 4 ของหนังสือทั้งหมด
3. ให้คุณธรรมบางประการ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่ผู้แต่งพยายามส่งสาระแก่ผู้อ่านเรื่องลำดับความถี่ ดังนี้คือ เรื่องรู้จักใช้สติปัญญาและความฉลาดเพื่อช่วยให้พ้นภัย เรื่องความกตัญญู ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ความกล้าหาญ เป็นคนดีเป็นคนมีเหตุผล เอื้อเฟื้อ เสียสละช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน เมตตากรุณา พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ไม่โลภ ความรักระหว่างเพื่อนรัก เมตตาสัตว์ และเห็น

ประโยชน์ความจงรักภักดีของสัตว์ ไม่อิจฉาริษยา ความอดทน อดกลั้น ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี
 ชยันต์นั้นเพียร ไม่ไว้ใจคนแปลกหน้า เชื่อฟังผู้ใหญ่รักการไปโรงเรียน ไม่พูดปด ความรอบคอบ
 เห็นใจผู้อื่น ประชาธิปไตย รู้จักคุณค่าของการเล่น ฯลฯ

ดังนั้นหากเราส่งเสริมให้และเด็กรู้จักคิดและแสวงหาความรู้ โดยการอ่านหนังสือโดย
 เฉพาะหนังสือการ์ตูน ซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กสนใจแล้ว ก็จะเป็นวิธีที่ดีมากวิธีหนึ่ง ในการที่จะปลูกฝัง
 คุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นได้ จากผลการวิจัยของ รัชนี ศิริชัยเอกวัฒน์ ที่ได้ศึกษาถึงลักษณะและ
 วิธีการถ่ายทอดความหมายจริยธรรมซึ่งปรากฏในหนังสือการ์ตูน ผลปรากฏว่าหนังสือการ์ตูนสามารถ
 ถ่ายทอดความหมายจริยธรรมผ่านทางโครงเรื่อง และแก่นของเรื่องบุคลิกภาพของตัวละคร ภาพ
 บทบรรยาย บทสนทนา โดยจะปรากฏในรูปของภาพและคำบรรยายมากที่สุด ซึ่งภาพและบทบรรยาย
 สามารถทำให้แยกแยะบุคลิกภาพที่เสริมจริยธรรมได้เด่นชัดมาก (รัชนี ศิริชัยเอกวัฒน์ : 2535)
 และจากงานวิจัยของ สมเดช สีแดง ที่ได้ทำการทดลองสอนการยกระดับเหตุผลเชิง จริยธรรมของ
 นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้วิจัยนำหนังสือนิทานภาพไปให้เด็กอ่าน แล้ววิเคราะห์ผลที่
 เกิดขึ้นโดยตรงในตัวเด็ก ผลปรากฏว่า การสอนด้วยหนังสือภาพสามารถยกระดับ จริยธรรมของ
 เด็กให้สูงขึ้น มากกว่าการสอนตามแผนการสอนของกรมวิชาการ (สมเดช สีแดง 2524 : 59)

เนื่องจากตลาดหนังสือการ์ตูนในปัจจุบันนอกจากจะมีการ์ตูนเรื่องสั้นที่ปรากฏตามนิตยสาร
 การ์ตูน หรือการ์ตูนเรื่องที่แปลมาจากภาษาญี่ปุ่นแล้ว ปัจจุบันมีหนังสือการ์ตูนอีกประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้น
 และกำลังเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายจากผู้อ่านและเยาวชนโดยเฉพาะกลุ่มผู้อ่านที่เป็นนักเรียนประถม
 มัธยม และแม้แต่เด็กมัธยมศึกษาวิทยาลัยนั่นก็คือ หนังสือการ์ตูนภาษาไทย-อังกฤษ จากการสัมภาษณ์
 คุณสุวารี สุขสุจริตพร ตำแหน่ง Database and Operation Supervisor หนังสือเนชั่นคอมมิคส์
 ได้ให้ข้อมูล เกี่ยวกับสมาชิกที่อ่านหนังสือเนชั่นคอมมิคส์ ว่ามีจำนวนถึง 15,000 กว่าคน ในจำนวน
 ดังกล่าวเป็นนักเรียนถึงร้อยละ 90 หนังสือการ์ตูนภาษาไทย-อังกฤษ เป็นหนังสือการ์ตูนเรื่องซึ่ง
 แปลคำบรรยายมาจากหนังสือการ์ตูนฝรั่ง โดยบริษัทชั้นนำเป็นผู้ซื้อลิขสิทธิ์มาจากต่างประเทศ และ

นำเรื่องต่าง ๆ มาแปลเป็นภาษาไทย แต่ยังคงนำเอาคำบรรยายภาษาอังกฤษไว้ข้างล่าง ซึ่งจากการนำคำบรรยายภาษาอังกฤษมาไว้ด้วยนี้เอง จึงทำให้หนังสือการ์ตูนภาษาไทย-อังกฤษ เป็นที่นิยมของครู อาจารย์ หรือแม้แต่ผู้ปกครองก็นิยมซื้อหามาให้เด็กอ่าน จากการสัมภาษณ์ คุณสุนทรี นทีรัตนกุล ตำแหน่ง Activity Manager หนังสือเนชั่นคอมิกส์ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่ทางบริษัทไปจัดให้กับโรงเรียน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนเอกชนว่าได้มีการจัดกิจกรรมเป็น 2 ส่วนคือ เป็นส่วนที่เป็นนิทรรศการประวัติการ์ตูนแต่ละตัว พร้อมทั้งจัดมูมอ่านหนังสือ และมุมระบายสีให้เด็ก และอีกส่วนหนึ่งเป็นส่วนที่เกี่ยวกับการแสดงบนเวที โดยเน้นเกมภาษาอังกฤษ และจากการที่ได้สัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนปานะพันธ์วิทยา(หนึ่งในโรงเรียนที่บริษัทจัดจำหน่ายหนังสือการ์ตูนเข้าไปทำการส่งเสริมการขายหนังสือ) ได้ทราบว่า นักเรียนประถมปลายในโรงเรียนของท่านได้ใช้หนังสือการ์ตูนภาษาไทย-อังกฤษ ประกอบการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษด้วย

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น พบว่ามีบริษัทที่จัดจำหน่ายการ์ตูนประเภทนี้อยู่ 3 บริษัทคือ

1. บริษัท ธนาชัย แอนด์ เอ็นพีจี กรุ๊ป จำกัด โดยใช้ชื่อหนังสือการ์ตูน ว่า "เนชั่นคอมิกส์"
2. บริษัท โพลัสต์ พับบลิชซิ่ง จำกัด (มหาชน) โดยใช้ชื่อหนังสือการ์ตูน ว่า "โพลัสต์ คอมิกส์"
3. บริษัท แอ็ดวான்ซ์ คอมมิวนิเคชันส์ จำกัด โดยใช้ชื่อหนังสือการ์ตูน ว่า "มาเวล คอมิกส์"

เรื่องต่าง ๆ ที่นำมาแปลส่วนใหญ่เป็นตัวการ์ตูนที่เป็นที่นิยม และเป็นที่รู้จักกันดีไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ เช่น มิกกี้ เม้าส์, โดนัลด์ ด้ก, ชูเปอร์แมน, แบทแมน, สไปเดอร์แมน, ป๊อปปาย ฯลฯ ซึ่งการ์ตูนดังกล่าวจะให้ทั้งสาระ ความรู้ และความบันเทิง ตลอดจนคุณธรรมที่แฝงอยู่ในการ์ตูน เช่น มิกกี้ เม้าส์ หนูผู้ชอบผจญภัยไปในทุกที่ เพื่อพิทักษ์คนดี และปราบปรามเหล่าร้าย หรือ ในเรื่อง โดนัลด์ ด้ก เปิดหนุ่มเจ้าอารมณ์ ช่างคิด ช่างฝัน ผู้พยายามหาวิธีรวยทางลัด เพื่อแข่งขันกับญาติผู้ใหญ่ ผู้ร่ำรวยอย่างลุงสก็วู๊ช เปิดเผ่าอภิมหาเศรษฐีจอมขี้ตืด ผู้เป็นอัจฉริยะทาง

การเงิน ทั้งสองเปรียบเหมือนคู่รักคู่แค้นที่จะนำเรื่องราวในชีวิตครอบครัวมานำเสนอที่ได้ทั้งสาระและความบันเทิง หรือจะเป็นเรื่อง แบทแมน นักสู้ผู้สวมเสื้อคลุมค้างคาว พร้อมรบบันคู้หนุ่มจอมทะเล้น วีระบุรุษทั้ง 2 จะร่วมกันต่อสู้กับเหล่าร้ายที่มีลักษณะพิลึกพิลั่นอย่างโจ๊กเกอร์หน้าชาวเพนกวินจอมมารชา และนางแมวป่าผู้ลึกลับ หรือจะเป็นเรื่อง ซูเปอร์แมน บุรุษเหล็กจอมพลังผู้ซ่อนอยู่ในร่างของ คลีคเค้นท์ นักข่าวหนุ่มหล่อเพื่อพิทักษ์โลก หรือจะเป็น แฟนธ่อม วีระบุรุษลึกลับแห่งป่าดงดิบเบงกาลี เจ้าของฉาษา "ปีศาจเดินดิน" เป็นทาสาทคนล่าสัตว์ที่สืบทอดเจตนารมณ์พิทักษ์คุณธรรมของตระกูลวอลล์เกอร์

แต่อย่างไรก็ตาม การ์ตูนที่นำเสนอก็มีทั้งสิ่งที่ดีและไม่ดีแฝงอยู่ และเนื่องจากเนื้อหาสาระของหนังสือการ์ตูนเรื่องที่แปลจากภาษาต่างประเทศ มีหลากหลายประเภท บางเรื่องสะท้อนสิ่งที่พบเห็นในสังคม มีการฆ่ากัน ประกอบกับกำลังแพร่หลายอย่างมากในขณะนี้ จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจในการศึกษาอย่างยิ่งว่า หนังสือการ์ตูนดังกล่าวมีการเสนอเนื้อหาประเภทใด และมีบทบาทในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในการปลูกฝังคุณธรรมที่ดีงามมากน้อยเพียงใด เพื่อปรับปรุงและเพื่อการควบคุมคุณภาพของหนังสือการ์ตูนเรื่อง จากต่างประเทศที่นำมาแปลเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาคุณธรรมในหนังสือการ์ตูน ทั้งนี้เพราะการวิเคราะห์เนื้อหาจะทำให้ทราบถึงปริมาณและลักษณะของเนื้อหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง และช่วยในการพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาคุณธรรม ทั้งพฤติกรรมด้านส่งเสริมและทำลายในหนังสือการ์ตูนภาษาไทย-อังกฤษ
2. เพื่อทดสอบความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชายหญิง ชั้นประถมศึกษา และมีขยมศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาคุณธรรมในหนังสือการ์ตูนภาษาไทย-อังกฤษ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิเคราะห์เนื้อหาคุณธรรมในหนังสือการ์ตูนภาษาไทย-อังกฤษจะวิเคราะห์เฉพาะหนังสือการ์ตูนที่จำหน่ายในช่วงระหว่าง เดือนกันยายน 2537 ถึงธันวาคม 2537
2. การวิเคราะห์เนื้อหาคุณธรรมในหนังสือการ์ตูนภาษาไทย-อังกฤษจะวิเคราะห์เฉพาะหนังสือการ์ตูนที่เป็นเนื้อเรื่องจบในตอน และมีข้อความภาษาอังกฤษกำกับอยู่ด้วยเท่านั้น
3. การวิเคราะห์เนื้อหาคุณธรรมในหนังสือการ์ตูนภาษาไทย-อังกฤษจะวิเคราะห์เฉพาะข้อความที่แปลเป็นภาษาไทยเท่านั้น โดยจะวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวกับพฤติกรรมด้านส่งเสริม และด้านทำลายคุณธรรม
4. เกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณธรรม ทั้งพฤติกรรมด้านส่งเสริมคุณธรรม และด้านทำลายคุณธรรม พัฒนาจากหลักสูตรประถมศึกษา และมีธยมศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้
5. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความคิดเห็น เป็นนักเรียนชายหญิงชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และมีธยมศึกษาตอนต้น ที่อยู่ในโรงเรียนประเภทสหศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. หนังสือการ์ตูน (Comic Books) หมายถึง การเล่าเรื่องโดยลำดับภาพและเรื่องราว ให้สัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปอย่างสมบูรณ์ ลักษณะของภาพการ์ตูนเป็นภาพหลายเส้นหรืออาจจะหยาบหรือละเอียดพอสมควร และมีลักษณะคล้ายของจริงซึ่งส่วนใหญ่มักจะตีพิมพ์เป็นเล่ม เป็นชุด หรือมีกำหนดการออกตามระยะเวลา

2. หนังสือการ์ตูนภาษาไทย-อังกฤษ หมายถึง หนังสือการ์ตูนเรื่องที่แปลต้นฉบับมาจากหนังสือการ์ตูนของต่างประเทศ โดยยังคงวางภาษาต้นฉบับไว้ด้านล่างของหน้าในเรื่องนั้น ๆ โดยหนังสือการ์ตูนดังกล่าวจะครอบคลุมถึง หนังสือการ์ตูนภาษาไทย-อังกฤษ ที่มีเนื้อเรื่องจบในตอนทุกประเภท ที่ออกจำหน่ายเป็นประจำทั้งรายสัปดาห์ รายปักษ์ และรายเดือน ในที่นี้หมายถึงหนังสือการ์ตูนภาษาไทย-อังกฤษที่จำหน่ายในช่วงระหว่างเดือนกันยายน ถึง ธันวาคม 2537
3. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) หมายถึง เทคนิคการวิจัย สำหรับแยกแยะแจกแจงเนื้อหาของการสื่อสาร ที่ปรากฏและเผยแพร่ในสื่อมวลชนออกเป็นจำนวนที่วัดได้ เป็นวิธีที่มีแบบแผนกฎเกณฑ์ ขั้นตอนที่แน่นอน ผลจากการวิเคราะห์เนื้อหา สามารถนำมาเปรียบเทียบระหว่างกันได้
4. คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดี ความควรกระทำ และความถูกต้องที่ได้สัมผัสไว้ในความรู้สึกรู้สึกนึกคิดทางจิตใจของบุคคล และเป็นแรงผลักดันให้บุคคลนั้นประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ถูกต้อง และดีงามเป็นที่ยอมรับของสังคมและบุคคลทั่วไป ซึ่งการตัดสินคุณค่าของคุณธรรมนั้น ดูจากพฤติกรรมการแสดงออกเป็นเครื่องส่องแสดงถึงคุณธรรมภายในจิตใจ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งพฤติกรรมออกเป็น 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมด้านส่งเสริม เป็นการแสดงออกทางกาย วาจาของบุคคลหรือสัตว์ที่ปรากฏในการ์ตูนที่สื่อไปในทางที่ดีงาม สร้างสรรค์เกื้อกูลกัน ในขณะที่เดียวกันก็ยับยั้งหรือลดเว้นพฤติกรรมที่ควรละเว้น และพฤติกรรมด้านทำลาย เป็นพฤติกรรมที่ตรงข้ามกับพฤติกรรมด้านส่งเสริม คือ การที่บุคคลหรือสัตว์ที่ปรากฏในการ์ตูนไม่ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม สร้างสรรค์แล้ว ขณะเดียวกันก็ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ควรละเว้น

5. การวิเคราะห์เนื้อหาคุณธรรม หมายถึง การพิจารณาคุณเรื่องราวที่ปรากฏในหนังสือ การตีความภาษาไทย-อังกฤษ ว่าเป็นพฤติกรรมด้านส่งเสริมหรือด้านทำลายคุณธรรม ในด้านใด ในคุณธรรมต่อไปนี้

1. การไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกาย
2. ความเมตตากรุณา
3. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละ
4. การไม่ละเมิดของรักของผู้อื่น
5. การรู้จักความพอดี ความพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่
6. ความซื่อสัตย์สุจริต
7. การไม่หลงและเสพสิ่งเสพติด
8. ความเป็นผู้มีสติรู้จักยับยั้งชั่งใจ
9. ความเป็นผู้มีเหตุผล
10. ความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำชั่ว
11. ความอดสาหัส ความขยันหมั่นเพียร
12. ความกล้าหาญ และเชื่อมั่นในตนเอง
13. ความกตัญญูทดแทน
14. ความประณีตและละเอียดถี่ถ้วน
15. ความยุติธรรม ความมีน้ำใจเป็นธรรมไม่ลำเอียง
16. ความรับผิดชอบ
17. ความมีระเบียบวินัย การตรงต่อเวลาและหน้าที่
18. ความสุขภาพอ่อนนุ่ม
19. ความไม่เห็นแก่ตัว
20. ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

21. ความสามัคคี
22. ความประหยัด
23. การคบมิตร
24. ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา
25. การละเว้นจากการพนัน
26. การไม่ประพฤตินิดในกาม
27. การไม่พูดปด ไม่พูดบิดเบือน ไม่พูดขย่งให้แตกความสามัคคี
28. ความไม่อดทนอดกลั้น
29. ความไม่โลภ ไม่ทุจริต
30. การให้ความรัก ความห่วงใย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงประเภทและปริมาณเนื้อหาคุณธรรม ที่ปรากฏในการ์ตูนภาษาไทย-อังกฤษ ว่ามีการเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมหรือทำลายคุณธรรมแก่เด็ก และเยาวชนมากน้อยเพียงใด
2. ช่วยให้ทราบทัศนคติของเด็กและเยาวชนที่มีต่อหนังสือการ์ตูนภาษาไทย-อังกฤษ
3. เพื่อให้ทราบถึงคุณประโยชน์ และผลเสียที่เด็กและเยาวชนจะได้รับจากการอ่านหนังสือการ์ตูนภาษาไทย-อังกฤษ
4. เพื่อให้บิดามารดา หรือผู้ปกครอง และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตระหนักและตื่นตัวเกี่ยวกับความสำคัญของหนังสือการ์ตูนสำหรับเด็กและเยาวชน
5. เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ แก่ครูผู้สอน ในการนำเอาการ์ตูนภาษาไทย-อังกฤษ ไปใช้เป็นสื่อการสอนในวิชาต่าง ๆ

6. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการผลิตหนังสือการ์ตูนสำหรับเด็กและเยาวชน ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง และสอดคล้องกับความสนใจของเด็กและเยาวชนยิ่งขึ้น